

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **Ing. J.**, bytom B., *zastúpeného JUDr. Danicou Holováčovou, advokátkou so sídlom Poštová 14, Košice*, proti žalovanému **Finančnému riaditeľstvu Slovenskej republiky**, so sídlom Vazovova 2, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti oznámenia o preskúmaní rozhodnutia mimo odvolacieho konania o odvolaní žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach z 15. decembra 2011, č. k. 6S/106/2011-37, rozhodol

t a k t o :

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Košiciach z 15. decembra 2011, č. k. 6S/106/2011-37 **p o t v r d z u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

Napadnutým uznesením Krajský súd v Košiciach (ďalej aj „krajský súd“) nepriznal žalobcovi oslobodenie od súdnych poplatkov. Rozhodol tak podľa § 138 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) vychádzajúc z názoru, že v procese skúmania majetkových pomerov žiadateľa o oslobodenie od súdnych poplatkov nie je rozhodujúci momentálny stav jeho finančných a iných majetkových aktivít, pričom dočasná momentálna nedisponibilitnosť peňažnými prostriedkami nie je v podnikaní javom zriedkavým a neodzrkadľuje celkové pomery žiadateľa – podnikateľa.

Krajský súd pritom skonštatoval, že žalobca nepreukázal aký príjem dosahoval v priebehu svojho podnikania a vzhľadom na dĺžku trvania jeho podnikania a predmet podnikania zrejme nevykazoval len stratu v podnikaní. Poukázal na to, že každý podnikateľský subjekt, ktorý vykonáva podnikateľskú činnosť, musí počítať s finančnými prostriedkami, ktoré bude mať, či už na uplatňovanie alebo bránenie práva v občianskom súdnom konaní. Pokiaľ by tomu tak nebolo, potom by podnikateľské riziko každého podnikateľa prechádzalo na štát, keďže súdne poplatky sú príjmom štátneho rozpočtu, čo je neprípustné. V tomto zmysle krajský súd poukázal aj na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. 28/2000 ZSP, kde najvyšší súd konštatoval, že *„nemožno dôsledky podnikateľského úsilia prenášať formou úľav z poplatkovej povinnosti na štát; takto totiž boli neúspešní podnikatelia zvyhodňovaní voči podnikateľom úspešným“*.

Podľa názoru krajského súdu žalobca v danom prípade nespĺňa podmienky na oslobodenie od súdnych poplatkov, pretože nepreukázal nepriaznivé majetkové pomery.

Proti tomuto uzneseniu podal žalobca v zákonnej lehote odvolanie. Mal za to, že sa krajský súd nesprávne vypořiadal s doloženými podkladmi a rozhodnutie odôvodnil spôsobom a argumentmi, ktoré mu Občianky súdny poriadok neumožňuje. Tak isto uviedol, že zo strany súdu ide podľa jeho názoru o ďalšie z paušálnych rozhodnutí o neoslobodení od platenia súdnych poplatkov pri právnickej osobe, resp. fyzickej osobe podnikateľovi čomu zodpovedá aj samotné odôvodnenie rozhodnutia a takýmto spôsobom došlo rozhodnutím krajského súdu podľa jeho názoru je toto konanie v rozpore s podstatou spravodlivého konania (fair trial). Takisto týmto rozhodnutím zo strany krajského súdu došlo k porušeniu práva na súdnu a inú právnu ochranu v súlade s ustanoveniami článku čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky, keď v rozpore s ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku rozlišuje medzi účastníkmi fyzickou osobou a osobou právnickou, resp. fyzickou osobou podnikateľom.

Pokiaľ krajský súd odôvodnil svoje rozhodnutie poukazovaním na podnikateľskú činnosť, tak podľa žalobcu by nemohla byť oslobodená od platenia súdnych poplatkov žiadna spoločnosť – právnická osoba, resp. fyzická osoba podnikateľ nakoľko krajský súd má za to, že podnikanie je treba chápať ako činnosť pri ktorej podnikateľ postupuje riziko, že na jednej strane jeho úsilie zavŕšené dosiahnutím zisku, na strane druhej skončiť stratou.

Mal za to, že uznesenie krajského súdu je nepreskúmateľné a takisto, že krajský súd na základe vykonaných dôkazov dospel k neprávny skutkovým zisteniam vedúcich k rozhodnutiu o neoslobodení od zaplatenia súdneho poplatku.

Mal teda za to, že spĺňa podmienky pre oslobodenie a jeho návrh je po práve a žiadal, aby jeho odvolaniu bolo plne vyhovené a aby bol od zaplatenia súdnych poplatkov oslobodený.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP) preskúmal napadnuté rozhodnutie v medziach podaného odvolania (§ 212 ods. 1 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP), bez nariadenia pojednávania (§ 250 ods. 2 OSP) a po doplnení tlačiva pre dokladovanie pomerov účastníka konania, ktorý navrhuje, aby mu bolo priznané oslobodenie od súdnych poplatkov (§ 138 ods. 2 OSP), dospel záveru, že odvolanie žalobcu nie je opodstatnené.

V správnom súdnictve preskúmajú sudy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy (piata časť, prvá hlava, § 244 ods. 1 OSP).

Pre riešenie otázok, ktoré nie sú priamo upravené v tejto piatej časti, sa použijú primerane ustanovenia prvej, tretej a štvrtej časti tohto zákona (§ 246c ods. 1 veta prvá OSP).

Podľa § 138 ods. 1 OSP (v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP) na návrh môže súd priznať účastníkovi celkom alebo sčasti oslobodenie od súdnych poplatkov, ak to pomery účastníka odôvodňujú a ak nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva. Ak nerozhodne súd inak, vzťahuje sa oslobodenie na celé konanie a má i spätnú účinnosť; poplatky zaplatené pred rozhodnutím o oslobodení sa však nevracajú.

Z citovaného zákonného ustanovenia vyplýva, že pri rozhodovaní o oslobodení od súdnych poplatkov súd prihliada k celkovým majetkovým pomerom žiadateľa, k výške súdneho poplatku i k povahe uplatňovaného nároku. U právnických a fyzických osôb, ktoré sú podnikateľmi súd berie zreteľ i na povahu ich podnikateľskej činnosti, stav a štruktúru majetku, platobnú schopnosť a pod.. Nepriaznivá hospodárska situácia podnikateľa

ako dôsledok podnikania, nemôže byť paušálnym dôvodom pre priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov, ako správne konštatoval i krajský súd.

O oslobodenie od súdneho poplatku musí účastník v zmysle citovaného zákonného ustanovenia požiadať. Je pritom povinnosťou účastníka vierohodným spôsobom preukázať súdu svoje pomery, ktoré sú rozhodné pre posúdenie dôvodnosti jeho žiadosti.

Pre posúdenie dôvodnosti priznania oslobodenia od súdnych poplatkov sú rozhodujúce najmä majetkové a sociálne pomery účastníka, ale aj výška súdneho poplatku a povaha nároku.

Pri rozhodovaní o priznaní oslobodenia od súdnych poplatkov je preto potrebné zohľadniť aj výšku súdneho poplatku, ktorá z návrhu na preskúmanie zákonnosti rozhodnutia verejnej správy na základe žaloby je 66 eur (položka 10 písm. a/ Sadzobníka súdnych poplatkov, ktorý je prílohou k zákonu č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a o poplatku za výpis z registra trestov v platnom znení).

Aj keď to odôvodňujú pomery účastníka, nie je možné mu priznať oslobodenie od súdnych poplatkov, ak svojvoľne alebo zrejme bezúspešne uplatňuje alebo bráni právo. O zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva sa jedná najmä vtedy, ak už zo skutkových tvrdení žiadateľa je nepochybné, že mu vo veci nemôže byť vyhovené. Svojvoľným uplatňovaním alebo bránením práva je najmä šikanózný výkon práva alebo zjavné oddialovanie splnenia povinností.

V tomto smere nemožno opomenúť čiastočnú nečinnosť žalobcu v konaní o uloženie pokuty, nakoľko z obsahu pripojeného administratívneho spisu vedel, že je voči nemu príslušným colným úradom vedené konanie a zmenu adresy na doručovanie písomností neoznámil (k tomu bližšie potvrdenie o dočasnej práci neschopnosti, v ktorej je uvedená zmena pobytu).

Krajský súd v Košiciach vychádzajúc z obsahu žaloby, z predložených a zadovaných dokladov mal za to, že žalobca nespĺňa zákonom požadované predpoklady pre to, aby bol od súdneho poplatku oslobodený.

Najvyšší súd Slovenskej republiky vychádzajúc z citovaného zákonného ustanovenia § 138 ods. 1 OSP z vyššie uvedených zásad a z obsahu spisového materiálu, ako aj s ohľadom na výšku majúceho sa zaplatiť súdneho poplatku Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že žalobca v konaní nepreukázal, že jeho príjmy (4.947,64 eura z podnikania za posledné zdaňovacie obdobie + invalidný dôchodok 258,10 eura) ako aj celkové majetkové pomery (spoluvlastníctvo k pozemkom a k bytu, spotrebný úver a pohľadávka voči dlžníčke) a osobné pomery (žalobca je slobodný, bez vyživovacích povinností) s ohľadom na výšku súdneho poplatku odôvodňujú jeho oslobodenie od súdnych poplatkov, a že by mu tieto pomery neumožňovali zaplatiť súdny poplatok 66 eur.

Podľa názoru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky nepriznaním oslobodenia od súdnych poplatkov nemôže byť žalobcovi bránené v uplatnení jeho práva na súdnu ochranu v zmysle ustanovenia čl. 46 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

So zreteľom na dôvody vyššie uvedené sa Najvyšší súd Slovenskej republiky v zásade stotožnil so skutkovými ako aj právnymi závermi krajského súdu a jeho rozhodnutie ako vecne správne podľa § 250ja ods. 3 veta druhá OSP a § 219 ods. 1 OSP potvrdil.

Vzhľadom k tomu, že s účinnosťou od 01. januára 2012 sa služobným úradom na účely zákona č. 200/1998 Z. z. stalo Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky so sídlom v Bratislave (§ 4 ods. 1 a § 268m zákona č. 200/1998 Z. z.), podľa informácií poskytnutých Finančným riaditeľstvom Slovenskej republiky v Bratislave, t. č. pre oblasť colníctva pôsobiace na adrese Vazovova 2, Bratislava, Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 107 ods. 4 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP na strane žalovaného konal s vyššie uvedeným právnym nástupcom pôvodne označeného žalovaného - Colného riaditeľstva Slovenskej republiky.

Toto rozhodnutie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 01. mája 2011).

P o u č e n i e : P r o t i t o m u t o u z n e s e n i u o d v o l a n i e n i e j e p r í p u s t n é .

V Bratislave 31. mája 2012

JUDr. Jana Baricová, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia:
Petra Slezáková